

ΑΠΟΔΗΜΟΙ ΚΥΠΡΙΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΛΙΒΥΗ

● **Του Κυριάκου Γ. Κοφτερού**

Επιθεωρητή Πλοίων - Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας

Οι μετανάστες της περιοχής Τηλλυριάς και Κάμπου είναι μια διάσταση της τοπικής μας Ιστορίας που πρέπει να τύχει συστηματικής καταγραφής και μελέτης. Αποτελούν μέρος του ρεύματος μετανάστευσης που σημειώθηκε στην Κύπρο τον τελευταίο αιώνα και μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους:

(α) Περίοδος βρετανικής αποικιοκρατίας. Η ανεργία και η ανέχεια έσπρωξε μέρος του πληθυσμού, κυρίως άνδρες, να αναζητήσει καλύτερη ζωή κυρίως στην Βρετανία. (β) Μετά την ανεξαρτησία και μέχρι το 1974 η μετανάστευση συνεχίστηκε σε μικρότερους ρυθμούς στην Βρετανία, τον Καναδά και την Αυστραλία. (γ) Μετά την τουρκική εισβολή η αποδιοργάνωση έγινε αιτία τρίτης περιόδου

μεταναστεύσεων περισσότερο στην Αυστραλία και λιγότερο στην Βρετανία. Σ' αυτή την περίοδο η μετανάστευση γινόταν και με πρόκληση συγγενών που είχαν ήδη σταθεροποιηθεί στην ξένη χώρα.

Ένα τέταρτο μικρότερο ρεύμα υπήρξε η προσωρινή απασχόληση σε χώρες της Μέσης Ανατολής που σε μερικές περιπτώσεις έγινε μόνιμη. Αφορά μετανάστες με εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις. Η προσωρινή μετανάστευση έγινε μόνιμη καθώς οι εργαζόμενοι βρήκαν καλές συνθήκες εργασίας, ανελίχθηκαν επαγγελματικά και έφτασαν στο σημείο της μόνιμης συνειδητής εγκατάστασης. Σ' αυτό συνετέλεσε η συνάντηση με ελληνικές κοινότητες στην ξένη χώρα. Μια τέτοια περίπτωση είναι και η Λιβύη.

Η Ελληνική παρουσία στη Λιβύη χάνεται στα

βάθη των αιώνων. Η Απολλωνία δημιουργήθηκε τον 7ο αιώνα π.Χ. και υπήρξε σημαντικό λιμάνι και κέντρο εμπορίου, με αγορά και αρχαίο θέατρο. Η ελληνική παρουσία συνεχίστηκε στην Ελληνορωμαϊκή περίοδο.

Θεοδωριάδα. Ψηφιδωτά από βυζαντινό ναό

Στην βυζαντινή Θεοδωριάδα, ιδρυμένη από τον Ιουστινιανό προς τιμήν της συζύγου του Θεοδώρας στα ερείπια της αρχαίας Ολβίας, βρίσκεται ναός με περίφημα ψηφιδωτά. Στα νεότερα χρόνια Έλληνες πωλήθηκαν από πειρατές, σκλάβοι στην

Τρίπολη. Αργότερα άρχισαν να καταφθάνουν και Έλληνες από την Μικρά Ασία και τα νησιά.

Τον 17ο αιώνα οι Έλληνες Ορθόδοξοι ήταν αρκετοί, ώστε το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας να ιδρύσει στην Τρίπολη την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου που υπάρχει μέχρι σήμερα. Ελληνική κοινότητα δημιουργήθηκε και στην Βεγγάζη. Στις δύο κοινότητες περιλαμβάνονταν και η εποχιακή παρουσία ναυτικών, αλιέων και σπογγαλιέων από την Άνοιξη ως το Φθινόπωρο. Με την απελευθέρωση της Κρήτης έφτασαν και εξιολαμισθέντες Κρητικοί υπό τον φόβο διωγμών εκ μέρους των Χριστιανών και φαίνεται ότι διατήρησαν τα κρητικά ήθη και έθιμα καθώς και την κατάληξη «-άκης» στο οικογενειακό όνομα.

Σήμερα οι Έλληνες δεν πρέπει να ξεπερνούν τους 300-500. Εκτός από τις οργανωμένες κοινότητες, λειτουργούν και ο Σύλλογος Ελληνίδων Γυναικών Τριπόλεως και το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού.

Στην Τρίπολη η εκκλησία βρίσκεται στην παλιά Μεδίνα της Τριπόλης και είναι αφιερωμένη στον Άγιο Γεώργιο των «σκλάβων». Χρονολογείται από τον δέκατο έβδομο αιώνα και ιδρύθηκε σε κτήριο που ήταν φυλακή κατά την οθωμανική περίοδο. Στην Βεγγάζη λειτουργεί σχολείο και εκκλησία στο κέντρο της πόλης, αφιερωμένη στην Παναγία Ευαγγελίστρια.

Ο Πέτρος Ιωάννου από τον Κάμπο έφτασε στην Λιβύη την δεκαετία του 1960 και ζει μέχρι

Ελληνικό θέατρο στην Απολλωνία

Ερείπια της Απολλωνίας

Ορθόδοξος ναός στη Λιβύη

σήμερα στην Τρίπολη εργαζόμενος στην οικοδομική βιομηχανία. Αδελφός του ιερέα του Κάμπου οικονόμου Μιχαήλ, ήταν ήδη ψάλτης στον Κάμπο, προτού μεταναστεύσει και συνεχίζει ως σήμερα επίτροπος και πρωτοψάλτης στον Άγιο Γεώργιο Τριπόλεως, διορισμένος από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Όπως μας πληροφόρησε, η Ελληνική Κοινότητα λειτουργεί αναγνωρισμένη από τις αρχές της χώρας καθώς και την Ελληνική κυβέρνηση, με εκλογές και κοινοτικό Συμβούλιο του οποίου είναι μέλος. Λειτουργούν σχολεία όλων των βαθμίδων μέχρι και λύκειο και εορτάζονται κανονικά όλες οι θρησκευτικές και εθνικές γιορτές. Το ίδιο ισχύει στην Βεγγάζη.

Μια συγκινητική διήγηση από Κύπριο που εργάστηκε στην Λιβύη είναι η εμπειρία που είχε ο Επιφάνιος Κουφτερός από τον Κάμπο. Γύρω στο 1969, όταν εργαζόταν στην Βεγγάζη, συνάντησε στην αγορά γνωστή του μουσουλμάνο από το Αμπελικού (χωριό γειτονικό προς τον Κάμπο). Τα

μουσουλμανικά έθιμα απαγόρευαν να του μιλήσει. Ωστόσο έστειλε τον άντρα της και τον πήρε σπίτι τους, όπου τον φιλοξένησαν. Υπήρξε περίοδος πριν το 1960 που μουσουλμάνες της Κύπρου παντρεύονταν Άραβες από την Λιβύη και την Μέση Ανατολή.

Με αφορμή την σύντομη αναφορά στην Λιβύη, είναι σημαντικό να καταγραφεί η ιστορία των μεταναστών της περιοχής Κύκκου και Τηλλυρίας σαν συμπλήρωμα του έργου που μας άφησε η καταγραφή της τοπικής ιστορίας από ανθρώπους, όπως ο Κυπριανός Σάββα. Οι μετανάστες των πρώτων δεκαετιών του 20ού αιώνα σχεδόν έχουν ξεχαστεί. Προφορικές και γραπτές μαρτυρίες μεταναστών, φωτογραφίες και έγγραφα, ίσως και μια έκθεση σε κατάλληλη αίθουσα θα αποτελούσαν ελάχιστο φόρο τιμής σε όσους σε αντίξοες συνθήκες ξεनिτεύτηκαν για μια καλύτερη ζωή και ευεργέτησαν με διάφορους τρόπους την πατρίδα μας. ■